

TEDENSKESLIKE

PRILOGA DOMOVINI

Leto IV.

V Ljubljani, dne 16. februarja 1928

7. štev.

Hijene — afriški mrhovinarji

Neštetokrat slišimo med ljudmi, da je bil ta in ta grozen kot hijena, ali čitamo v dnevnikih o človeških hijenah, ki niti mrtvecem niso prizanašale. Navadno so to mišljeni tatovi, ki so izkopali mrtvece ter jih izropali.

Se večkrat kakor mi dandanes, pa so uporabljali besedo hijena stari narodi, posebno Egipčani, kjer najdemo čudno, na pogled grdo žival, tudi vsekano v kamen.

Kaj vse niso pripovedovali o hijenah? Stara bajka pripoveduje, da pes, katerega zadene senca hijene, onemi in zgubi vse čute. Temu vzrok je največ grda zunanost te živali, kakor tudi smrad, ki ga razširja okoli sebe, v poglavitnem pa njena čudna ali prirodna lastnost, da se živi po večini od mrhovine in da izkoplje iz zemlje globoko zakopane mrličke, katere zasledi, odnosno ovoha na površini zemlje. Poleg omenjenih, človeku neljubi lastnosti, pa ima hijena menda med vsemi bitji na svetu najgrši in najodurnejši glas. Mi že obsojamo nedolžno sovo, posebno skovirja, ako zaskovika v temni noči na vaškem vrtu, kaj šele, ako zaskovika na kaki hiši. Vsa soseščina se trese in povprašuje, komu neki je zaskovikala mrtvaška ptica zadnjo pesem. Kaj vse pripovedujejo ljudje o psu, kadar otožno tuli in cvili? Če slišimo podnevi nenavadne glasove, to še ni tako strašno, hujše je seveda v temni noči. No in hijene pa tulijo baš v nočeh. V njih je združeno nekaj mačjega in mačja plemena so znana po neprijetnih zavijajočih glasovih, poleg tega pa so v daljnem sorodstvu tudi s pasjimi plemeni, volkovi itd., ki tudi nimajo posebno prijetnih glasov. Vse omenjeno je povod, da človek smatra hijeno kot najnižji in najmanj vreden stvor prirode.

Vsakogar bo zanimalo kako te strašne živali izgledajo in kje je njih domovina.

Kakor že na slikah vidimo, so hijene psom, odnosno volkom podobne živali, imajo pa bolj mačjo glavo in grd, neprijeten mačji pogled. Na svetu je več vrst hijen, največji in najbolj razširjeni pa sta marogasta in progasta hijena, ki sta razširjeni po vsej Afriki in pa v Južni Aziji. V Afriki jih najdeš povsod v nižinah in višinah, do 4000 m nadmorske višine.

Hijene ne ljubijo obširnih gozdov, marveč se potikajo po velikanskih, redko poraščenih planah. Najbolj ljubijo skalnate pokrajine, kjer najdejo zavetišče v velikih podzemeljskih jamah in hodnikih. Čez dan tiče skrite in dremljejo pod zemljo in s epojavijo šele po solnčnem zahodu. Pa tudi mladiče vržejo in gojijo v podzemeljskih rovi. Večkrat naletijo ljudje na hijene tudi v puščavah, seveda le ponoči. Čez dan že najdejo kraje, kjer se prikrilejo človeku. Posebno nekočiko večja in zelo močna marogasta hijena kaj rada živi v jamah. Cela krdele se zberejo

skupaj in žive pod vodstvom velikega močnega samca, ki doseže velikost odrasle doge, kakršne drže kaj radi podeželski mesarji. Nekateri raziskovalci severne Afrike trdijo, da krdele hijen zelo spoštuje svojega starešino in mu preskrbi na stara leta, ko že onemore, celo hrano. Barva obeh hijen je zamazano rjava. Marogasta ima temne maroge. Odtod tudi ime, progasta pa po vsem životu temne proge. Značilno za hijene je, da so spredaj, pri prvih nogah visoke in močne, zadnji del pa je dokaj nižji in slabejši kar tudi znatno pripomore k neprijetnemu utisu, ki ga naredi te živali na človeka.

Kakor že omenjeno človek le redko naleti podnevi na hijene. Kakor hitro pa zatone pekoče afriško solnce, takrat tam, kjer si misli, da je podnevi vse zamorila strašna vročina, vse oživi. Zaslisi se tako strašno tulenje in zavijanje, da se potnikom, potujočim skozi puščavo, počivajočim pri velikem ognju, ki so ga zakurili, da s tem odženejo neprijetne nočne obiskovalce, jeziijo lasje.

Grozno je tulenje, leva, kadar odhaja na lov in gotovo ni posebno prijetno karavani, ako mora poslušati skozi dolge nočne ure neprijetnega posetnika, ali najgrše in najpretrsljivejše pa tulijo hijene. O marogasti hijeni pripovedujejo, da je njen glas podoben strašnemu, mozem pretresujočemu smehu blaznega.

Najprej se oglasi ena, kmalu ji odgovarja druga in ne traja dolgo, ko zatuli vse, po dvajset in še več glav broječe krdele.

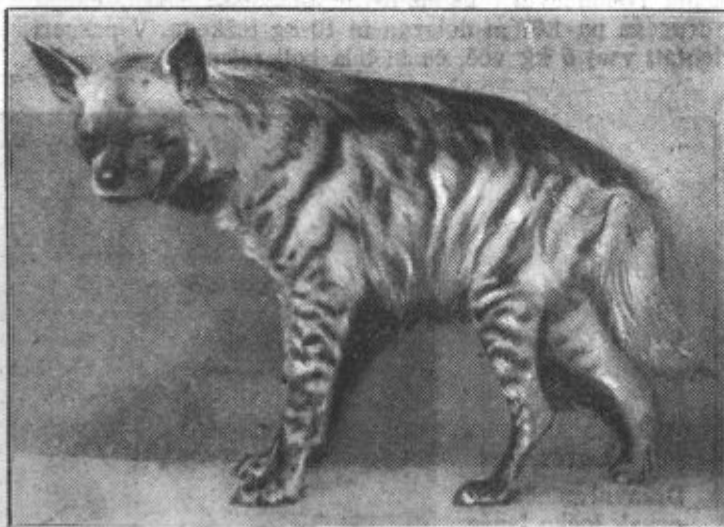
Prvemu krdele se pridružijo druga. Tulenje traja navadno tako dolgo, dokler ne najdejo plena. Že od daleč zavohajo poginjeno žival, katero tamošnji prebivalci ne pokopljejo, kajti službo mrhovarja jim opravljajo velike ptice, razni jastrebi, v poglavitnem pa hijene. Opazovalci takih prizorov pripovedujejo, da ni živali, ki bi se s tako slastjo zagnale na svoj plen, kakor seštrdane hijene, ki v par trenutkih pospravijo vse, včasih s kostmi vred. Kar je zakopanega, to izkopljejo, baš radi tega se dogodi večkrat, da pridrve v temnih nočeh na pokopališče ne meneč se za tulenje psov, kjer razkopljejo grobove in požro mrličke.

Kadar ni mrhovine, hijene kaj radi napadejo staje koz in ovac, posebno gladne pa se lotijo tudi govedine. Kakor hitro so zavohale plen, četudi je živ, utihnejo. Previdno se plazijo okoli staj, ako se zagotovijo, da so varne, pa nasko-

čijo in pomore, kar dosežejo. Človeka se boje v splošnem. Lotijo se le spečega, bolnega ali pa otrok. — V prastarih časih so bivale hijene tudi v Evropi. Dandanes vidimo pri nas živo hijeno le še samo v menežarijah. L. 1910. je bil lovec v ljubljanski okolici tako srečen, da je ustrelil progasto hijeno. Kasneje so dognali, da je to hijena, ki je pred meseci ubegla iz menežarije v Ljubljani, ker se je naveličala poslušati godbo vrtljakov. Sedaj je nagačena v ljubljanskem muzeju.

Marogasta hijena.

Progasta hijena.

Levo:

Ljuba Jovanović, večkratni minister in predsednik Narodne skupščine, minulo soboto umrl v Beogradu, kjer so ga pokopali na državne stroške.

Desno:

Odborniki kraj. organizacije SDS v Zibiki na Štajerskem, ki se odlikuje po svojem vnetem delovanju za našo stranko.

Skupina tekmovalcev in predstavnikov po poslovilnem večeru pred odhodom naše smučarske in drsalne vrste na zimsko olimpijado v Švico. —

Desno:

Vladimir Kapus iz Kamne gorice, odgovorni urednik in priljubljeni sotrudenik našega lista ter širom Slovenije znani lovec in ribič ter strokovni pisatelj in pesnik, je te dni v četrte ure ujel v Krki pod Dvorom, v bližini Tominčevega mlina, dva velikanska sulca, enega 1.14 m dolgega in 14 kg težkega, drugega pa 1.07 m dolgega in 10 kg težkega. V primeru z dolžino bi morala tehtati vsaj 6 kg več, če bi bila bolj rejena.

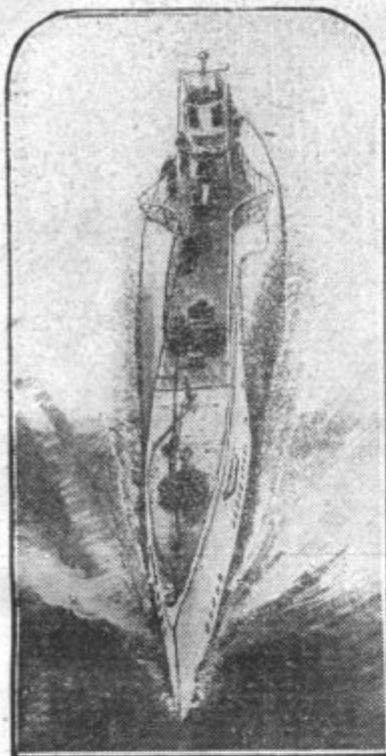

Levo:

Državni smučarski prvak Joško Janša (na desni) polaga v roke zastopnika olimpijskega odbora dr. Fr. Zupanca svečano zaobljubo pred odhodom v St. Moritz.

Slika s svečanosti v proslavo 60-letnice ge. Franje Tavčarjeve. Podpredsednica Ženskega Saveza ga. Mla Simičeva izroča red sv. Save III. reda jubilarici. Od leve na desno: predsednica Materinskega udruženja ga. Vlajičeva, podpredsednica srpskih sestara ga. Persida Prodanovičeva in podpredsednica Ženskega Saveza za Hrvatsko ga. Zlata Kovačević-Lopašić.

Desno:

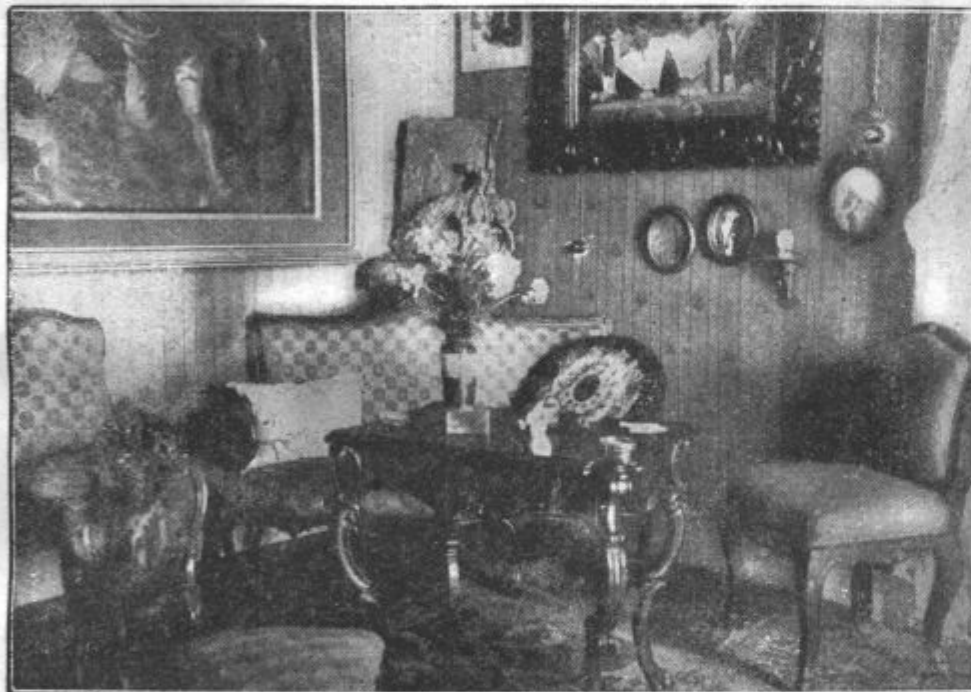
**Poljanska cesta v Ljubljani
ob potresu:**

spredaj tako zvani »peglezen«, ki so ga s poleg stoječo hišo tedaj podrli, zadnja je pa Špickramarjeva hiša, kjer je ga. Tavčarjeva preživela svojo mladost.

Levo:

Ameriška podmornica »S 3« je sesterska ladja potopljene »S 4«. Ker je zadnje dni v viharju izginila za nekaj časa, so se že jele širiti vesti, da jo je zadela ista katastrofa kakor »S 4«. Izkazalo pa se je, da se je le zaradi varnosti zatekla v mirnejše vode. Ko je vihar minil, se je vrnila na svoje mesto.

Levo:

Iz stanovanja ge. Tavčarjeve v Ljubljani: Sobica, kjer je najraje.

Desno:

Najboljša nemška drsalka na olimpijadi v St. Moritzu.

Levo:

Tunberg, rod. Finec, ki se na olimpijadi najboljšje drsa.

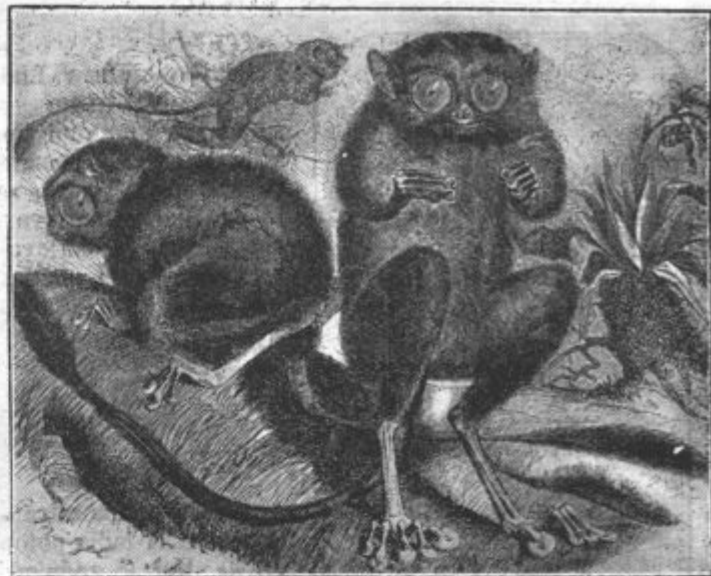
Desno:

Marijonetno gledališče Podmladka Rdečega križa v Sodražici ob proslavi 50letnice pesnika Otona Župančiča. Namesto živih ljudi nastopajo na vrvicah navezane iz lesa in blaga napravljene osebe in živali — kar posebno otroke zelo zabava.

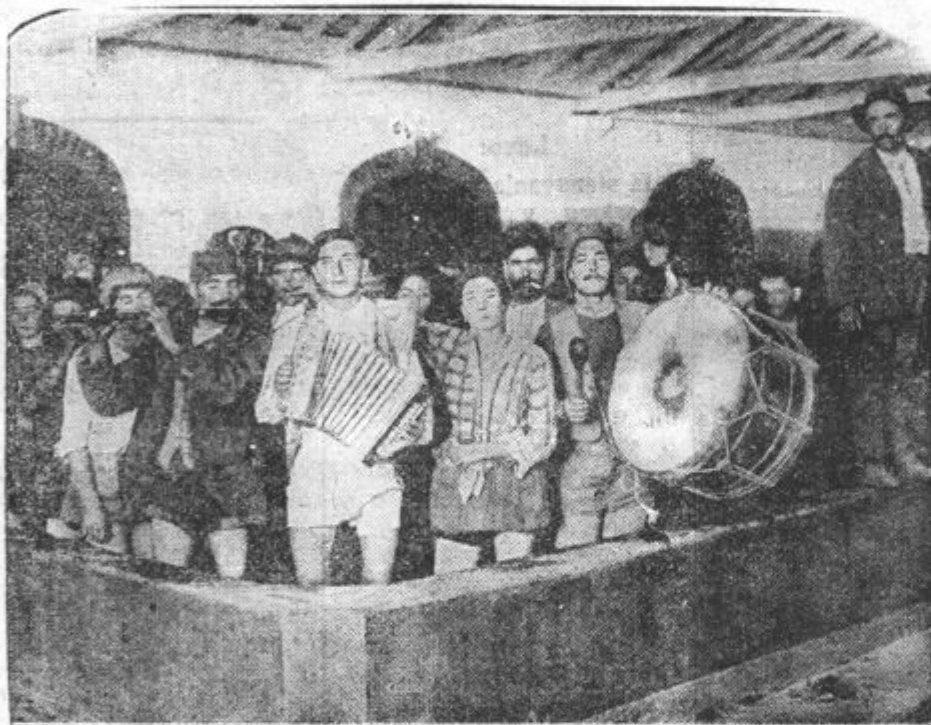

Našemljeni psi v pustnih dneh po velikih mestih. Pametne pse je mogoče celo priučiti, da preoblečeni igrajo, kakor ljudje na odru.

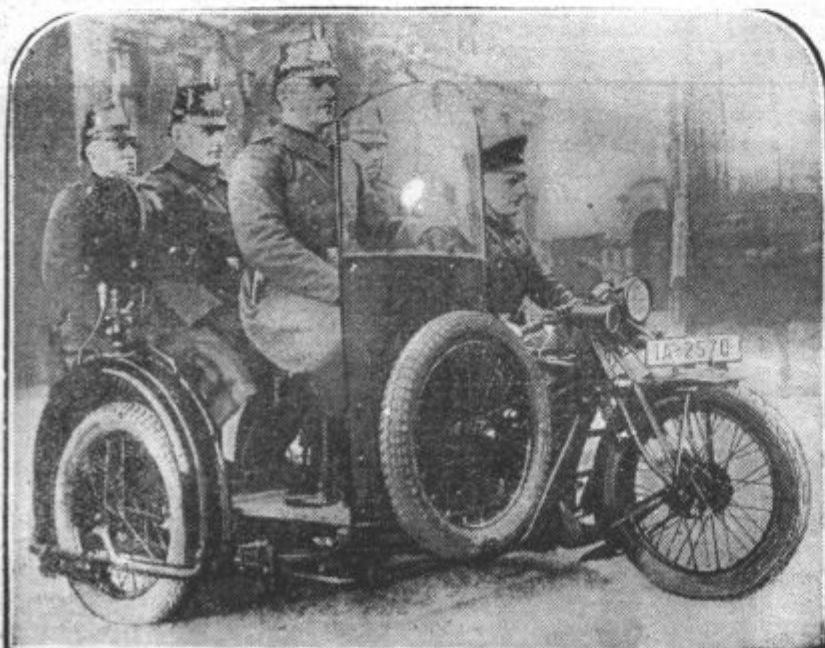
Čudne živali vročih azijskih otokov, ki jim ljudje zaradi njih zunanosti, ponočnega življenja in v temi se žarečih oči pravijo «škratje». — Naša slika jih kaže $\frac{1}{3}$ naravne velikosti.

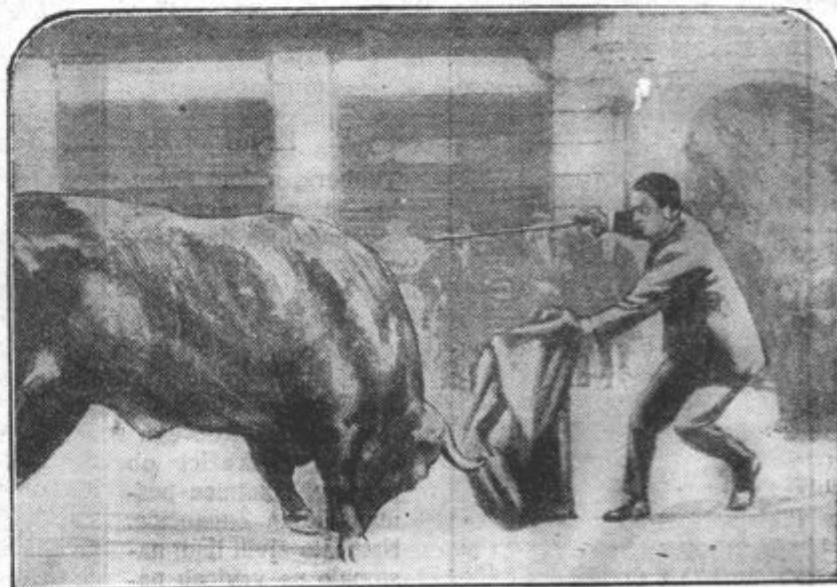
Predpust je tudi na Portugalskem vesel, kakor vidimo na naši sliki.

Indijanka iz vročih krajev Južne Amerike.

Nemška policija na motociklu, kadar posreduje v nujnih slučajih.

Naša slika nam kaže, kako je bikoborec v Spaniji ukrotil na cesti zddivjanega bika in rešil posebno otroke velike nevarnosti.